

HZN

Broj 9/2019

Službeno glasilo Hrvatskoga zavoda za norme

e glasilo

Upravo su izашле nedavno prerađene međunarodne smjernice za sustave upravljanja uslugama

Virtualna stvarnost čini
stvarni život još boljim

Norme će e-romobile
učiniti sigurnijima

Članovi
HZN-a

James G. Shelton
predsjednik IEC-a

John Walter
predsjednik ISO-a

Houlin Zhao
glavni tajnik ITU-a

World
Standards Day
2019
14 October 2019
Poruka za
Svjetski dan
norma 2019

HZN e-glasilo

Službeno glasilo Hrvatskog zavoda za norme sa stalnim dodatkom Oglasnik za normativne dokumente

Godište: 11. 2019.

ISSN 1847-4217

URL: <http://www.hzn.hr>

Izdavač:	Hrvatski zavod za norme MB: 1957406 OIB: 76844168802
	Sjedište: Ulica grada Vukovara 78, 10000 Zagreb Telefon: 01/610 6095 Telefax: 01/610 93 21
Glavni urednik:	Igor Božičević, ravnatelj HZN-a
Pomoćnik glavnog urednika:	Vladimir Jaram
Tehnički urednik:	Vladimir Jaram
Uredništvo:	Ana Marija Boljanović, Melania Grubić Sutara, Vlasta Gaćeša-Morić, Boro Jandrijević, Vladimir Jaram, Igor Božičević
Lektura:	Ivana Canosa
Korektura:	Vladimir Jaram, Sandra Knežević
Grafička obrada naslovnice:	Vladimir Jaram
Grafička priprema:	Vladimir Jaram, Sandra Knežević
Izlazi:	mjesečno
Uređenje	2019-09-30

Opremu tekstova obavlja uredništvo. Za sadržaj poimence potpisanih priloga odgovorni su njihovi autori. Oni ne iskazuju obvezno stav Hrvatskoga zavoda za norme. Objavljeni prilozi u službenom glasilu Hrvatskog zavoda za norme autorski su zaštićeni. Iznimka su sadržaj, novosti iz HZN, novosti iz europskih i međunarodnih normirnih tijela i s normizacijom povezane aktivnosti koji se mogu objavljivati u drugim stručnim časopisima uz obveznu naznaku izvora i dostavljanje časopisa u kojemu su objavljeni tako preuzeti prilozi. Za priloge iz rubrike Normizacija i Tehničko zakonodavstvo potrebno je zatražiti pisano odobrenje za njihovo objavljivanje od autora i od Hrvatskoga zavoda za norme.

PROSLOV

Poštovani čitatelji!

U ovome broju HZN e-glasila možete pročitati poruku za Svjetski dan norma koji se obilježava 14. listopada 2019. godine. Ovogodišnja je tema *Norme za videotehnologiju povezuju svijet*. Napredak te tehnologije mijenja svijet, unoseći revolucionarne promjene u zabavu, povezuje prijatelje i članove obitelji, obogaćuje našu komunikaciju te omogućuje velika poboljšanja medicinske njage i obrazovanja. U vijestima iz HZN-a, nalazi se naš stalni prilog o članovima HZN-a.

U rubrici Novosti iz međunarodnih i europskih normizacijskih organizacija, u ovome broju donosimo iz IEC-a prilog *Virtualna stvarnost čini stvarni život još boljim* o tome kako inovativne tehnologije unapređuju poslovanje i sigurnost na radnom mjestu. Iz IEC-a tu je i informacija o novom tehničkom odboru za norme za električne uređaje (električni romobili) za prijevoz ljudi.

Iz ISO-a donosimo prilog o nedavno prerađenim i upravo izašlim međunarodnim smjernicama za sustave upravljanja uslugama te informaciju o objavljenom tehničkom izvještaju o održavanju nazivlja za lijekove.

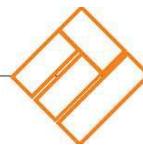
U novostima iz CEN-a i CENELEC-a, najavljujemo događanje *Zamah inovacijama putem normi*. Cilj je toga jednodnevнog događanja visoke razine povećati izlazak inovacija i rezultata istraživanja na tržište putem normizacije kao pokretača. Vodeći stručnjaci u inovacijama i normizaciji predstaviti će svoja iskustva u povezivanju tih dvaju svjetova i istaknuti njihove međusobne koristi. Objavljena je norma EN 17229:2019 *Fitness centres - Requirements for centre amenities and operation - Operational and managerial requirements*. Stručnjaci koji su na njoj radili utvrdili su kriterije za fitness centre širom Europe kao minimalne zahtjeve za osiguranje tjelesnih aktivnosti u fitness centrima.

Ugodno čitanje!

V. Jaram
pomoćnik glavnoga urednika

Sadržaj 9/2019

Proslov	2
Poruka za Svjetski dan norma 2019.	4
Novosti iz HZN-a	
• Članovi HZN-a	5

Novosti iz međunarodnih i europskih normizacijskih organizacija

IEC

- Virtualna stvarnost čini stvarni život još boljim
- Norma će e-romobile učiniti sigurnijima

6
9

ISO

- Upravo su izašle nedavno prerađene međunarodne smjernice za sustave upravljanja uslugama
- Objavljen tehnički izvještaj o održavanju nazivlja za lijekove

11
13

CEN i CENELEC

- Zamah inovacijama putem normi
- Budite u formi uz novu normu EN 17229

15
17

Naslovnica: *Priopćenja iz regionalnih i međunarodnih normizacijskih organizacija*

HZN Oglasnik za normativne dokumente (A1-A56)

ISSN 1847-4217

Poruka za Svjetski dan norma – 14. listopada 2019.

Norme za videotehnologiju povezuju svijet

Video je moderan medij izražavanja. Napredak te tehnologije mijenja svijet, unoseći revolucionarne promjene u zabavu, povezuje prijatelje i članove obitelji, obogaćuje našu komunikaciju te omogućuje velika poboljšanja medicinske njege i obrazovanja.

Posljednjih desetljeća inovacije su pokrenule veliki skok prema naprijed u kvaliteti videa. Također, video je postao pristupačniji, pomažući ljudima širom svijeta da podijele svoje priče živim pokretnim slikama. Napredak na tehničkoj razini i pristupačnosti videa temelji se na međunarodnim normama.

Algoritmi videokompresije normirani u suradnji IEC-a, ISO-a i ITU-a nagrađeni su dvjema nagradama *Primetime Emmy* kao priznanjem važnosti tih normi za sposobnost gospodarstva da ispunи sve veću potražnju za videom, jednom od aplikacija na globalnim mrežama koje se koriste najvećom širinom frekvencijskog pojasa.

Međunarodne norme ispunjavaju potrebu gospodarstva za visokim sposobnostima kompresije. One omogućuju i gladak prijelaz na sljedeću generaciju tehnologije videokompresije, pomažući gospodarstvu da ostvari najveći mogući povrat ulaganja.

Ako su norme priznate i poštovane u cijelom svijetu, video kodiran na jednom uređaju moći će se dekodirati na drugom, bez obzira o kojim se uređajima radi. To vodi do ekonomije razmjera koja potiče rast tržišta, a time i povjerenje inovatora da vrijedi ulagati u nove videoaplikacije i usluge.

James M. Shannon
predsjednik IEC-a

John Walter
predsjednik ISO-a

Houlin Zhao
glavni tajnik ITU-a

Članovi Hrvatskog zavoda za norme

Objavljujemo popis redovitih i pridruženih članova HZN-a po vrstama pravnih odnosno fizičkih osoba za koje je Upravno vijeće donijelo odluku do kraja rujna 2019. godine.

Tablica *Članovi Hrvatskog zavoda za norme* identična je tablici objavljenoj u HZN e-glasilima br. 6/2019, 7/2019 i 8/2019 jer od 27. svibnja 2019. godine nije bilo promjena.

Vrsta članstva, vrsta pravne ili fizičke osobe	2018-12-20	2019-05-27
Članovi promatrači		
Pravne osobe koje ostvaruju dobit	8	8
Fizičke osobe	0	0
Ukupno promatračkih članova	8	8
Redoviti članovi		
Pravne osobe koje ostvaruju dobit	161	160
Pravne osobe koje ne ostvaruju dobit – javne ustanove i slično	21	19
Pravne osobe koje ne ostvaruju dobit – HGK, HOK, HUP	1	1
Pravne osobe koje ne ostvaruju dobit – strukovne komore ili udruge	5	5
Pravne osobe koje ne ostvaruju dobit – strukovna društva	10	11
Pravne osobe koje ne ostvaruju dobit – škole	1	1
Pravne osobe koje ne ostvaruju dobit – fakulteti	20	19
Fizičke osobe – pojedinci	22	21
Obrt – fizičke osobe	2	2
Tijela državne uprave	51	51
Ukupno redovnih članova	294	289
Ukupno članova HZN-a	302	297

Dobrodošli u sustav komentiranja nacrt-a norme!

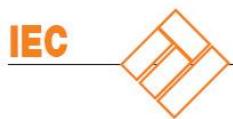

Pronađite nacrt-e za vaše poslovanje ili granu djelatnosti pomoću donekle bruke za pretraživanje

Prečitajte i objavite postojeci nacrt norme te razmislite kako bi on mogao utjecati na Vas i Vaše poslovane

Komentirajte nacrt norme i sudjelujte u njegovom oblikovanju

Omožujemo vam da jednostavno podignite nacrt-e i komentare s kolegama

Virtualna stvarnost čini stvarni život još boljim

Inovativne tehnologije unaprjeđuju poslovanje i sigurnost na radnom mjestu

Piše: Antoinette Price

Zamislite da možete vidjeti probleme velikih građevina prije dovršenja i surađivati s inženjerima i arhitektima kako biste bili korak ispred promjena, ili promatrati infrastrukturu grada u stvarnom vremenu i poboljšati pružanje usluga.

Lječnici se mogu pripremiti za operaciju pomoću VR-a (foto: Arch Virtual)

Ti i brojni drugi scenariji već se ostvaruju zahvaljujući kombinaciji tehnologija virtualne stvarnosti (VR) i umjetne inteligencije (AI).

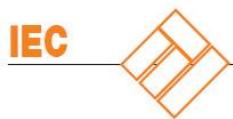
Vidjeti stvari u novom svjetlu

Prema [izvještaju](#) tvrtke Zion Research, očekuje se da će svjetsko VR tržište do kraja 2022. godine doseći 26,89 milijardi USD.

Obrazovanje, zdravstvo, turizam i pametna proizvodnja samo su neke od djelatnosti koje su prihvatile tu tehnologiju koja mijenja način na koji radimo, učimo, podučavamo i zabavljamo se.

Naprimjer, neke aplikacijske platforme omogućuju da se poslovni sastanci održavaju u VR-u, zamjenjujući tradicionalne prezentacije s apstraktnim grafikonima. Sudionici nose VR naočale i uranjaju u 3D duplikat ili digitalni blizanac svog poduzeća, što u kombinaciji s podacima omogućuje

bolje praćenje rizika i uspješnosti. Virtualna prezentacija omogućuje preciznije promatranje poslovnih procesa i komponenata, naprimjer u tvornici, od općeg pregleda do najsitnijih pojedinosti. Takva saznanja temelj su jasnijeg razumijevanja problema i sveukupnog stanja poslovanja.

Kako to funkcionira?

Virtualna stvarnost situacija je koja oponaša život u kojoj ljudi doživljavaju i međusobno djeluju sa 3D svijetom koji nije stvaran. To se postiže VR naočalama koje korisnika odjeljuju od stvarnog svijeta. Ta složena tehnologija sastoji se od programa koji pokreće komponente kao što su prikazi, senzori, slike, karte i tehnologija praćenja. One su pak povezane s fizičkom opremom (naočale, pametne naočale ili kacige).

Prikazi obuhvaćaju zaslone i uređaje koji se drže u rukama kao što su pametni telefoni i tableti. Oni sadrže optičke senzore, mjerače ubrzanja, žiroskope, GPS i kamere za praćenje pokreta.

VR 360⁰, audiovizualna simulacija izmijenjenog okruženja, pruža nam pogled u svim smjerovima, kao u stvarnom životu. Uključuje snimke uživo u stvarnom vremenu ili unaprijed izrađene snimke. Ako ga upotrebljavaju s aplikacijama tableta ili pametnog telefona, korisnici mogu mijenjati perspektivu nagnjanjem ili rotiranjem uređaja ili dodirivanjem zaslona, koji postaju njihove oči.

Intervju s Myeong Won Lee, predsjednicom pododbora SC 24 za računalnu grafiku, obradu slike i prikaz podataka okoliša

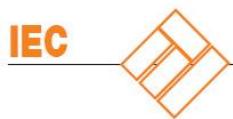
e-tech razgovarao je o najnovijim događajima u normizaciji VR-a s Myeong Won Lee, koja vodi zajednički tehnički odbor IEC-a i ISO-a ([ISO/IEC JTC 1](#)) i njegov pododbor ([SC 24](#)) za računalnu grafiku, obradu slike i prikaz podataka okoliša.

Neka od područja kojima se pododbor bavi:

- istraživački (*intelligence*) informacijski sustavi koji se koriste formatima slike visokih rezolucija kao podrškom za razne aplikacije, uključujući modeliranje i simulacijska okruženja, prikaze i 3D pisače i skenere; naprimjer, srce nastalo 3D ispisom može se upotrijebiti za pripremu za složene operacije;
- tehnologije mrežne grafike i grafike dokumenata koje se služe 2D i 3D slikovnim datotekama za prezentaciju i razmjenu 3D okruženja; one obuhvaćaju slike, sadržajne pojmove i interakciju s aplikacijama virtualnog ili sintetičnog okruženja u modeliranju i simulaciji, naprimjer, u obnovi [povijesnih zgrada](#);
- vizualne aplikacije u kojima se obuhvaćeni podaci iz stvarnog svijeta kombiniraju s virtualnim podacima radi stvaranja kombinirane i uvećane stvarnosti; naprimjer, tijekom nedavnog požara u [katedrali Notre Dame](#) u Parizu, jedna novinska agencija poboljšala je svoj izvještaj pomoću interaktivne 3D aplikacije koja je prikazala katedralu prije nego što ju je zahvatio požar;
- tehnologija vizualizacije i arhitektura za razvoj aplikacija upotrebljavaju se u područjima integracije sustava kao što su [pametni gradovi](#), u urbanizmu i [virtualnom podučavanju](#) radi pripreme osoblja na prvu reakciju u izvanrednim situacijama, u uređajima koji se nose na tijelu ili odjeći i 3D prikazima u zdravstvu.

Recite nam nešto o ključnim normama pododbora SC 24 i gdje se upotrebljavaju?

Te se norme mogu upotrebljavati u svim područjima gdje je potrebna vizualizacija. Naprimjer, virtualne vojne vježbe zahtijevaju primjenu 3D simulacije poprišta. U sportu trebamo 3D simulaciju ljudskih likova. Za potrebe obrazovanja trebamo normirani model 3D prikaza i normirani format 3D podataka. Brojne 3D aplikacije viđamo i u zabavi.

Novosti iz međunarodnih i europskih normizacijskih organizacija

Extensible 3D (X3D) prema normi ISO/IEC 19775-1 jest 3D format datoteke koji se može upotrebljavati za stvaranje i razmjenu 3D scena u heterogenim računalnim okruženjima za VR i AR aplikacije. S obzirom da je X3D definiran XML-om, X3D je prikladan za prijenos 3D objekata i scena između VR i AR aplikacija. X3D se može upotrebljavati za vizualizaciju pametnih gradova i navigaciju.

Norma ISO/IEC 19774-1, *Humanoid animation (H-Anim) architecture*, definira hijerarhijsku strukturu ljudskog tijela s odnosima među zglobovima i segmentima. Uključuje i razne razine detalja ljudskog tijela kao što je artikulacija. To se može primijeniti u mnogim područjima medicinskih (modeliranje u stomatologiji i ortopediji) i zdravstvenih informacija.

Normom ISO/IEC 19774-2, *Humanoid animation (H-Anim) motion data animation*, definira se metoda stvaranja animacija pomoću podataka o pokretu. Taj se model može upotrebljavati u raznim računalnim okruženjima.

ISO/IEC 18023, *Synthetic Environment Data Representation and Interchange Specification (SEDRIS)*, pomaže u generiranju 3D okruženja pomoći semantičkim informacijama. SEDRIS definira sve podatke potrebne u 3D okruženju pri uvođenju VR i AR aplikacija.

Koji su neki od ključnih projekata u 2019. godini?

Ove godine dovršavamo Bijelu knjigu sa smjernicama za razvoj sustava virtualnog obrazovanja i obuke. Ona definira tri osnovna pojma: arhitekturu modeliranja informacija, funkcionalne komponente utemeljene na normama i komponente provedbe. Taj sustavni pristup daje metodu razvoja sustava utemeljenih na normama.

Osim toga, važan je i naš rad u području vizualizacije integracije sustava (SIV) jer se može primijeniti na mnoga područja uključujući obrazovanje, pametne gradove i zdravstvo.

Myeong Won Lee,
predsjednica, ISO/IEC JTC 1/SC 24

Željeli bismo proširiti područje primjene 3D vizualizacije područja integracije sustava. Smjernice koje smo izradili za virtualno obrazovanje i obuku mogu se primijeniti i u drugim područjima, koja će ih trebati prilagoditi. Planiramo nastaviti s ICT integracijskim sustavima utemeljenim na VR-u i AR-u.

Napokon, JTC 1 uspostavio je savjetodavnu skupinu o slučajevima upotrebe integracijskih sustava utemeljenih na VR-u i AR-u. Detaljni slučajevi upotrebe bit će izrađeni za obrazovanje i obuku u područjima kao što su školstvo, medicina, zdravlje i teški strojevi. Planiramo predložiti nekoliko novih predmeta rada (NWI) za norme o 3D pametnim gradovima, 3D virtualnim sustavima obuke i 3D zdravstvenim informacijama.

Što je pred nama?

Lee zaključuje da je važno surađivati s drugim pododborima odbora JTC 1 koji izrađuju norme koje se odnose na sigurnost, komunikaciju, prijenos i razmjenu informacija među raznim računalnim okruženjima i sustavima, učenje, obrazovanje i usavršavanje, umjetnu inteligenciju ili zdravstvenu informatiku te ih uključiti u provedbu integriranih sustava.

(Izvor: <https://iecetech.org/issue/2019-03/Virtual-reality-makes-real-life-even-better>; priredio: V. Jaram; prijevod: T. Majić)

Norme će e-romobile učiniti sigurnijima

Novi tehnički odbor za norme za električne uređaje za prijevoz ljudi

Piše: Natalie Mouyal

Pješaci se od nedavno susreću s novom pojmom. Električni romobili koji proljeću pločnikom ili biciklističkom stazom novi su popularni način putovanja na posao. Praktični su za udaljenosti prevelike za pješačenje i uklanjuju potrebu za javnim prijevozom ili privatnim automobilom. S obzirom da 46 % prometa automobila otpada na udaljenosti manje od 5 kilometara, e-romobili mogu biti rješenje za prometne gužve u mnogim gradovima.

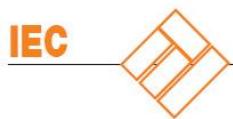
E-romobili popularno su prijevozno sredstvo, ali nisu bezopasni

Prošle godine gradovi su preplavljeni električnim romobilima koje iznajmljuje velik broj tvrtki koje pružaju usluge zajedničkog korištenja e-romobilima (*sharing*). One su popularne među ljudima koji putuju na posao i turistima jer su praktične i jeftine. Pokazale su se toliko uspješnima da jedna tvrtka za usluge zajedničkog korištenja e-romobilima tvrdi da je u prvoj godini imala [26 milijuna korisnika](#). [Druga](#) je u 15 mjeseci ostvarila promet veći od 1 milijardu USD.

Opasnosti vrebaju

Električni romobili nisu bezopasni. Bolnički hitni odjeli bilježe nagli rast broja ozljeda uzrokovanih upotrebom e-romobila. Prema medicinskom časopisu [JAMA Network Open](#), istraživanje provedeno tijekom jedne godine u hitnim službama Los Angeleza pokazalo je da je više ljudi ozlijedeno dok je vozilo električni romobil u stojećem položaju nego u sjedećem položaju ili hodajući.

Uzrok opasnosti također su neispravni električni romobili. U jednoj tvrtki u [Zürichu](#) koja se bavi uslugama zajedničkog korištenja e-romobilima prisjećaju se kako su se neki romobili naglo zaustavljali

Novosti iz međunarodnih i europskih normizacijskih organizacija

u vožnji i korisnici su ozljeđeni. Tragična nesreća dogodila se u Nizozemskoj kada je putnički vlak naletio na električno golf vozilo kojim su se prevozili učenici jer su na tom vozilu zakazale kočnice.

Neki problemi povezani s električnim romobilima riješit će se propisima. Neke gradske vlasti već su počele donositi pravila o ograničenju brzine, namjenskim parkirnim mjestima i stazama za e-romobile.

Norma stiže upomoć

Da bi se postigla sigurnost na svjetskoj razini, potrebna je normizacija. Trenutačno jedva da postoje norme za uređaje s više kotača za kretanje jedne osobe ili prijevoz putnika bez upravljača. Norme su nužne da bi se uskladila pravila za proizvođače i korisnike i osigurala primjena sigurnosnih funkcija.

Prepoznavši sve veću raširenost električnih uređaja za prijevoz ljudi i potrebu za njihovom sigurnošću, IEC je osnovao tehnički odbor [TC 125](#) za normizaciju u području sigurnosti, pouzdanosti i zaštite od opasnosti. Izraditi će i norme za punjenje baterije, stanice za punjenje i recikliranje.

Luk Van Hecke, budući pomoći tajnik odbora TC 125, kaže: "IEC-u je potreban tehnički odbor koji će raditi na normizaciji tog područja radi javne sigurnosti jer su ti uređaji sve češći u javnom prostoru".

Te će se norme primjenjivati na uređaje za prijevoz na električni pogon s jednim ili više kotača i električnom regulacijom brzine i/ili upravljanja. To obuhvaća električne romobile, monocikle i Segway, a isključuje električne bicikle, motocikle i automobile jer se njima već bave drugi tehnički odbori. Norme će se primjenjivati samo na uređaje koji se upotrebljavaju na javnim prometnicama i površinama.

Sve više korisnika e-romobila u gradovima

Neka od pitanja kojima će se baviti TC 125:

- nazivlje različitih električnih uređaja za prijevoz ljudi
- pouzdanost kontrole brzine (ubrzanje i kočenje) i upravljanja
- definicije različitih razina sigurnosti i pouzdanosti na temelju maksimalne brzine uređaja i povezane mjere sigurnosti; naprimjer, bi li trebalo propisati maksimalno ubrzanje i brzinu usporavanja te bi li korisnikova masa, tj. ovisno o tome je li odrasla osoba ili dijete, trebala utjecati na maksimalnu brzinu uređaja
- zahtjevi koji se odnose na vidljivost ovisno o mjestu upotrebe uređaja; to može uključiti obvezu upotrebe svjetla, trube ili reflektirajućih materijala
- zaštita od opasnosti kao što su vatra i voda
- zahtjevi za punjenje i javne stanice za punjenje
- metode za ispitivanje sigurnosnih zahtjeva.

Van Hecke napominje da, „iako nije moguće potpuno izbjegći nesreće s električnim uređajima za prijevoz ljudi (kao ni s bilo kojim drugim cestovnim vozilom), uspostava minimalnih sigurnosnih normi uvelike će pomoći da se broj nesreća smanji. One bi mogle pomoći i da se izbjegnu nesreće poput one u Nizozemskoj, kojom je ugrožena javna sigurnost i poslovanje proizvođača.“

Tajništvo novoga tehničkog odbora vodit će Belgija. Prvi sastanak odbora zakazan je za 23. - 24. rujna 2019. u Bruxellesu.

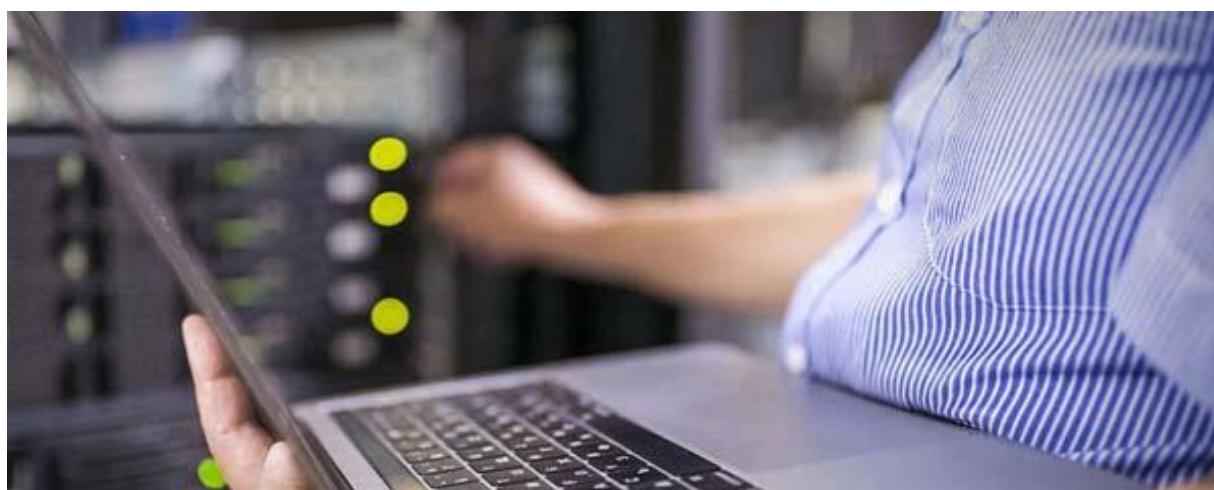
(Izvor: <https://iecetech.org/issue/2019-03/Measuring-human-exposure-to-5G>; priredio: V. Jaram; prijevod: T. Majić)

Upravo su izašle nedavno prerađene međunarodne smjernice za sustave upravljanja uslugama

Sustav upravljanja informatičkim uslugama (ITSMS) strateški je alat koji organizacijama pomaže da poboljšaju učinkovitost i primjenu tehnologija, uštede novac i ostvare brojne druge koristi koje prelaze granice informatike. ISO-ov i IEC-ov niz normi 20000 daje najnovija međunarodna saznanja o djelotvornom ITSMS-u. Dijelovi niza upravo su izmijenjeni.

Neki od najboljih svjetskih stručnjaka za ITSMS zajednički su radili na izradi norme [ISO/IEC 20000-1, Information technology — Service management — Part 1: Service management system requirements](#). Ona predstavlja dragocjeno pomagalo za organizacije koje žele uvesti ili održavati ITSMS. Nakon njezine prošlogodišnje prerade, izmijenjena su dva savjetodavna dokumenta u nizu normi, a izrađen je jedan novi.

Prerađeni su dijelovi niza [ISO/IEC 20000-2, Information technology — Service management — Part 2: Guidance on the application of service management systems](#), i [ISO/IEC 20000-3, Information technology — Service management — Part 3: Guidance on scope definition and applicability of ISO/IEC 20000-1](#), i dodan im je tehnički izvještaj [ISO/IEC TR 20000-7, Information technology — Service management — Part 7: Guidance on the integration and correlation of ISO/IEC 20000-1: 2018 to ISO 90001:2015 and ISO/IEC 27001:2013](#).

Norme daju važne informacije i preporuke za pružatelje usluga, konzultante i ocjenjivače u pogledu sukladnosti sa zahtjevima norme ISO/IEC 20000-1. Uz ostale dokumente u nizu, one pomažu korisnicima u točnjem tumačenju zahtjeva norme ISO/IEC 20000-1, a uključuju i primjere i prijedloge kako bi je mogli djelotvorne primjenjivati.

To uključuje politike, ciljeve, planove, procese, procesna sučelja, dokumentaciju i resurse upravljanja uslugama.

Gospođa Jan Begg, predsjednica ISO-ovog i IEC-ovoga tehničkog pododbora¹ koji je preradio norme, kaže da poboljšanja u 2. i 3. dijelu niza uključuju jasnije i bolje savjete za svaku točku, osobito povezano sa sastavljanjem primjerenih i točnih opisa projekata.

1) Niz ISO/IEC 20000, uključujući ISO/IEC 20000-2, ISO/IEC 20000-3 i ISO/IEC TR 20000-7, izradio je zajednički tehnički odbor ISO-a i IEC-a JTC 1 ISO/IEC JTC 1, *Information technology*, [pododbor SC 40, IT Service Management and IT Governance](#), čije tajništvo vodi [Standards Australia](#) (SA), član ISO-a iz Australije

Novosti iz međunarodnih i europskih normizacijskih organizacija

"Oba dokumenta slijede **opću strukturu** zajedničku svim ISO-ovim normama za sustave upravljanja (MSS), što donosi dodatnu funkcionalnost i kompatibilnost s drugim normama. 7. dio daje dodatne informacije i savjete kad se ISO 9001 i ISO/IEC 27001 primjenjuju uz ISO/IEC 20000-1."

ISO/IEC 20000-2, ISO/IEC 20000-3, ISO/IEC TR 20000-7 i sve norme u nizu ISO/IEC 20000 mogu se kupiti kod nacionalnog **člana ISO-a** ili putem mrežne trgovine **ISO Store**.

(Izvor: Clare Naden, 20. kolovoza 2019.; <https://www.iso.org/news/ref2421.html>; priredio: V. Jaram; prijevod: T. Majić)

Objavljen tehnički izvještaj o održavanju nazivlja za lijekove

Identifikacija lijekova (IDMP) često je zakonska obveza i postaje sve potrebnija jer se svijet kreće prema integriranoj zdravstvenoj skrbi kojoj je jedan od temelja provjera globalnog lanca opskrbe. ISO-ovim normama za IDMP upravo se pridružio novi tehnički izvještaj koji opisuje ključna razmatranja za organizacije koje nastoje postati pružatelji usluga održavanja nazivlja za IDMP.

Što je u tabletu? Identifikacija svega što se nalazi u lijeku, poznata kao IDMP, u visokoj je mjeri uređena propisima, a ISO ima velik broj normi i savjetodavnih dokumenata koji u tome pomažu agencijama za lijekove u cijelom svijetu. Oni pružaju temelj za prikupljanje podataka i razmjenu informacija povezanih s karakteristikama lijekova. To omogućuje identifikaciju sastojaka lijekova širom svijeta, što je nužno za potrebe poslovanja i propisa.

[ISO/TR 14872, Health informatics — Identification of medicinal products — Core principles for maintenance of identifiers and terms](#), daje okvir za trajno održavanje i potporu identifikacijskih oznaka i nazivlja koji ispunjavaju kriterije normi za IDMP. Opisuje model pružanja usluga i ključna načela koja se mogu primijeniti kao kriteriji vrednovanja u odabiru pružatelja usluga održavanja nazivlja za IDMP. Pomaže i u izradi kvalitetnih ugovora o razini usluga i procesa upravljanja kojima se koriste vlasnici podataka za IDMP i pružatelji usluga održavanja nazivlja za IDMP.

Novi tehnički izvještaj bit će koristan organizacijama u biofarmaceutskoj i farmaceutskoj industriji, uključujući međunarodna tijela za nadzor razvoja, odobravanja, prodaje i distribucije lijekova.

Voditelj ISO-ove radne skupine odgovorne za norme za IDMP i ISO/TR 14872, Christian Hay, kaže da će model pružanja usluga održavanja nazivlja predložen u tom dokumentu pomoći da se osigura okvir za veću suradnju i zajedničko upravljanje podacima među dionicima IDMP-a.

„Suradnja među nadzornim tijelima, farmaceutskim tvrtkama i ostalim strankama u industriji pomaže da se unaprijeđi skrb za pacijente boljim izvještavanjem i dokumentiranjem stvari kao što su zapisi o štetnim događajima i zdravstveni kartoni.“

Novosti iz međunarodnih i europskih normizacijskih organizacija

ISO/TR 14872 izradio je ISO/TC 215, *Health informatics/WG6, Pharmacy and medicines business*, čije tajništvo vodi **NEN**, član ISO-a iz Nizozemske.

Može se nabaviti kod nacionalnog člana ISO-a ili putem mrežne trgovine ISO Store

(Izvor: Clare Naden, 22. kolovoza 2019.; <https://www.iso.org/news/ref2422.html>; priredio: V. Jaram; prijevod: T. Majić)

Zamah inovacijama putem normi

13. studenog 2019. u Bruxellesu

Sažetak

Cilj je ovoga jednodnevnog događaja visoke razine da se poveća izlazak inovacija i rezultata istraživanja na tržište putem normizacije kao pokretača. Vodeći stručnjaci u inovacijama i normizaciji predstaviti će svoja iskustva u povezivanju tih dvaju svjetova i istaknuti njihove međusobne koristi.

Paralelne tematske skupine dat će detaljan uvid u razne aspekte normizacije za:

- inovativne znanstvenike koji žele povećati svoje poznavanje normi i načina na koji one pomažu da njihove ideje dospiju na tržište
- znanstvenike koji žele naučiti kako ugraditi normizaciju u istraživačke programe
- poduzetnike koji nastoje ući na tržište sa 600 milijuna potrošača
- one koji žele shvatiti kako patentni i norme podupiru znanstvenike i inovatore
- one koji žele proširiti svoju mrežu unutar djelatnosti te znanstvene i inovacijske zajednice
- pokretače istraživanja inovacija (nacionalne kontaktne točke (NCP), europski savezi, europske tehnološke platforme (ETP) i ostali koji prenose znanje i koristi inovacije)

CEN i CENELEC, europske normizacijske organizacije, srdačno pozivaju znanstvenike, tehnologe i inovatore na ovaj specijalizirani jednodnevni događaj.

Pogledajte videomaterijale koji predstavljaju događaj:

Novosti iz međunarodnih i europskih normizacijskih organizacija

Predavači: Vincent Laflèche, predsjednik (CEN); Peter Dröll, voditelj Odjela za napredak, Glavna uprava za istraživanje i inovacije (Europska komisija); Carmen Ianosi, direktorica za inovacije i politiku, Glavna uprava za komunikacijske mreže, sadržaje i tehnologije (Europska komisija); Fernando Utrilla Ortega, voditelj Odjela istraživanja i inovacija (UNE); Elena Santiago Cid, generalna direktorica CEN-a i CENELEC-a; Michel Neu, međunarodni stručnjak za intelektualno vlasništvo i prijenos tehnologije, francusko Povjerenstvo za alternativne energije i atomsku energiju (CEA); Rick van Terwisga, generalni direktor NEN-a (*Royal Dutch Standardization Institute*); Knut Blind, profesor ekonomike inovacija; Christoph Winterhalter, potpredsjednik za pitanja politike (CEN); Ruggero Lensi, potpredsjednik za tehnička pitanja (CEN).

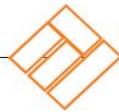
Zašto sudjelovati?

- povežite se sa stručnjacima;
- otkrijte inovativne alate i istražite nove poglede na normizaciju;
- saznajte koju ulogu u inovacijama imaju politike, norme i patenti i kako ih možete iskoristiti u svom projektu pokretanja nove tvrtke ili istraživanja.

Za dodatne informacije o ovom događaju, molimo da se obratite Samiri Nik na SNik@cencenelec.eu / +32 2 550 08 48

(Izvor: https://www.eu-ems.com/summary.asp?event_id=4417&page_id=10265; priredio: V.Jaram; prijevod: T. Majić)

Budite u formi uz novu normu EN 17229

Nakon 6 godina rada brojnih stručnjaka iz 10 različitih normizacijskih tijela i zemalja, objavljena je norma [EN 17229:2019 Fitness centres - Requirements for centre amenities and operation - Operational and managerial requirements](#). Stručnjaci koju su na njoj radili utvrdili su kriterije za fitnes centre širom Europe kao minimalne zahtjeve za osiguranje tjelesnih aktivnosti u fitnes centrima. To uključuje operativne i upravljačke postupke nuđenja i pružanja usluge te zahtjeve za odabir i smještaj opreme i povezanih sadržaja.

EN 17229:2019 obuhvaća aspekte zdravlja i sigurnosti te druge operativne aspekte uključujući odnose s korisnicima i ugovore o članstvu. Ističe važnost sektora fitnesa u promicanju zdrave tjelesne aktivnosti i borbe protiv dopinga.

Fitnes, kojim se aktivno bavi više od 62 milijuna ljudi, postao je [najpopularniji sport u Europi](#), s rastom od oko [4 % godišnje](#). Sektor fitnesa suočen je s izazovom da više od 60000 fitnes centara budu sigurna mjesta gdje korisnici mogu vježbati. Tako je prije 6 godina došlo do dogovora da se izrade norme kojima će se utvrditi dobra praksa i pomoći da se unaprijedi poslovanje fitnes klubova.

EN 17229:2019 izraz je europske raznolikosti koja se često zapaža i na političkoj razini jer odražava različite načine mišljenja, poslovne modele i doživljaje, ideje i vizije sigurnosti te stanje tehnike. Norma sadrži zajednički nazivnik u pogledu zahtjeva za osiguranje tjelesnih aktivnosti u sigurnom i kontroliranom okruženju.

Novosti iz međunarodnih i europskih normizacijskih organizacija

Sadrži tri glavna načela:

- solidne smjernice o tome kako upravljati i voditi fitnes centre na siguran način i pružati usluge njihovim korisnicima
- temeljne smjernice za djelatnost u tranziciji pred izazovom digitalizacije
- usklađivanje pravila s referentnim mjerilima i savjete za djelatnost u kojoj usluge u sve većoj mjeri pružaju nadnacionalni pružatelji usluga.

Bivši voditelj radne skupine CEN/TC 136/WG 2, Paul Eigenmann, koji je vodio izradu norme od početka, prisjeća se "opsežnih rasprava tijekom 11 dvodnevnih sastanaka da bi se postigao konsenzus o sadržaju ove norme, koja je toliko važna s obzirom da će strukturirano vježbanje biti jedan od ključnih elemenata budućih nastojanja u javnom zdravlju."

Cliff Collins, direktor programa [EuropeActive](#), vodeće europske neprofitne organizacije koja zastupa čitav europski sektor zdravlja i fitnesa, kaže: „ova nova norma sada će se promicati u svim segmentima europskog sektora fitnesa kao način za poboljšavanje poslovanja putem dobre prakse koja se temelji na alatu za trajno poboljšavanje. Osmisliti će se program edukacije koji će pomoći da se detaljno objasni što ova norma znači i što fitnes centri moraju učiniti da bi bili u skladu s njom. Program koji predlaže EuropeActive zasniva se na usluzi usporedbe s referentnim mjerilima, koja se odražava u boljem iskustvu korisnika i koja će napisjetku dovesti do potpunog audita i certifikacije u odnosu na normu EN 17229.”

Normu EN 17229 izradio je tehnički odbor [CEN/TC 136/WG 2 'Fitness centres'](#), čije tajništvo trenutačno vodi [NEN](#), normizacijska organizacija iz Nizozemske

(Izvor: <https://www.cen.eu/news/brief-news/Pages/EN-2019-030.aspx>; priredio: V.Jaram; prijevod: T. Majić)

